

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Стаття надійшла до редакції [Article received /

Статья поступила в редакцию] – 09.09.2017 р.

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 15.09.2017 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 97,1 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2017.32.02>

УДК 811.134.2

**ГОЛОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ЮРИДИЧНИХ ТА
АДМІНІСТРАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ**

Марія Сергіївна Власенко (м. Київ, Україна)

marybay@ukr.net

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Статтю присвячено дослідженню особливостей побудови юридичних та адміністративних документів на композиційному, лексичному та морфолого-синтаксичному рівнях.

Ключові слова: юридичне мовлення, адміністративний документ, громадянин, адміністративний орган, лінгвістичні засоби, екстралінгвістичні фактори, відправник, канал, отримувач, комунікативний намір.

**THE MAIN FEATURES OF CONSTRUCTION OF LEGAL AND
ADMINISTRATIVE DOCUMENTS**

Mary S. Vlasenko (Kyiv, Ukraine)

marybay@ukr.net

PhD (Philology), associate professor at Romance Philology Department

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article discusses the peculiarities of constructing legal and administrative documents on compositional, lexical and morphological-syntactic levels.

Key words: legal discourse, administrative document, citizen, administrative authority, linguistic means, non-linguistic factors, sender, channel, receiver, communicative intention.

© Власенко М. С. [Власенко М. С.] *marybay@ukr.net*

Головні особливості побудови юридичних та адміністративних документів (Українською)

[Главные особенности построения юридических и административных документов (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

ГЛАВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПОСТРОЕНИЯ ЮРИДИЧЕСКИХ И АДМИНИСТРАТИВНЫХ ДОКУМЕНТОВ

Мария Сергеевна Власенко (г. Киев, Украина)
marybay@ukr.net

Кандидат филологических наук, доцент кафедры романской филологии
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
(Министерство образования и науки Украины)
01601, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

Статья посвящена исследованию особенностей построения юридических и административных документов на композиционном, лексическом и морфолого-синтаксическом уровнях.

Ключевые слова: юридическая речь, административный документ, гражданин, административный орган, лингвистические средства, экстралингвистические факторы, отправитель, канал, получатель, коммуникативная цель.

Актуальність даної статті зумовлено орієнтацією сучасної лінгвістики на вивчення функціонування мови у людському суспільстві, розуміння мови як діяльності, представлення лінгвістичних засобів та екстралінгвістичних факторів реалізації мети та мотивів особистості.

Метою статті є визначити та дослідити особливості композиційної, лексичної та морфолого-синтаксичної побудови юридичних та адміністративних документів Іспанії.

Об'єктом дослідження є різні види юридичних та адміністративних текстів офіційно-ділового стилю іспанської мови.

Матеріалом дослідження слугують тексти судових рішень, клопотань, декретів, постанов.

Наукова новизна статті полягає у тому, що вперше на матеріалі іспанської мови аналізуються композиційні, лексичні та морфолого-синтаксичні засоби створення різних видів юридичних та адміністративних документів.

Коли багаторазово піднімається тема мовлення, існує упереджена думка, що це вроджена здатність людини, яка розвивається відповідно до її біологічного, психічного та соціального розвитку. Безсумнівно протягом життя ми використовуємо мовлення в різних комунікативних актах, проте, воно варіюватиметься в залежності

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

від намірів і комунікативної ситуації, до якої ми потрапляємо. Саме виходячи з цього, ми й обираємо формальне чи неформальне використання мовлення.

Як правило, в повсякденному житті, ми обмінюємося усними повідомленнями, чи то під час спілкування в родині, чи на роботі або в іншому соціальному середовищі. У цих випадках спільним є те, що використовується розмовне мовлення (неофіційний стиль). Комунікація виявляється продуктивною незважаючи на те, що у багатьох випадках ідеї є не чітко вираженими. Проте обмін інформацією відбувається успішно завдяки спільному для відправника та отримувача інформації ситуативному, культурному та мовному контекстам. Крім того, успішності комунікативного акту сприяє й мова тіла співрозмовників: міміка, жести і т.д. Наприклад, розмовляючи по телефону, ми розуміємо повідомлення без присутності співрозмовника або, коли ми допомагаємо людині, вказуючи напрямом, який вона шукає, ми не маємо супроводжувати її на місце, щоб виконати нашу місію.

Офіційно-діловий стиль має специфічні відмінності від розмовного мовлення та інших стилів літературної мови. У роботі з документами велику роль відіграє словесне оформлення рішень, дій, зв'язків. Мова не є пасивним фіксатором прийнятих рішень, а виконує активну стимулюючу роль в управлінській діяльності. Естетика офіційно-ділового стилю, на відміну від літературного стилю, полягає в логіці та стандартизації зворотів та кліше, притаманних лише офіційному мовленню [1, с. 159]. Адміністративне мовлення використовується органами державної адміністрації як у своїх внутрішніх відносинах, так і у відносинах з громадянами, виражається, як правило, у письмовій формі, за допомогою найрізноманітніших документів (довідок, оголошень, циркулярів, розпоряджень, положень, статутів, форм, повідомлень, листів та багатьох інших документів). Документами, які найчастіше використовуються громадянами, не тільки у якості одержувачів, а й відправників, безсумнівно, являються інстанції (*las instancias*) і договори (*los contratos*).

Серед часто використовуваних адміністративних документів також можна виділити постанови (*dictámenes*), положення (*disposiciones*), нормативні акти (*normativas*), накази (*órdenes*), правила (*regulaciones*) та резолюції (*resoluciones*), завдяки яким ми потрапляємо у специфічну сферу юридичного мовлення. Насправді, виконавча влада спирається на адміністративний орган задля забезпечення дотримання закону. Тому й існує тісний взаємозв'язок між юридичними та адміністративними документами. Юридичне мовлення може бути визначене як мова, що використовується органами правосуддя в своїх відносинах із суспільством або фізичними та юридичними особами, тобто як особливий вид адміністративного мовлення. До юридичних текстів належать як законодавчі (*los legales*) (конкретне

© Власенко М. С. [Власенко М. С.] marybay@ukr.net

Головні особливості побудови юридичних та адміністративних документів (Українською)
[Главные особенности построения юридических и административных документов (На укр. яз.)]

(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

висловлення законів), так і судові документи (*los judiciales*) (результати втілення законодавства спеціалістами у правовій галузі).

Межа між юридичним і адміністративним мовленням не є чітко визначеною. У них є спільними як лінгвістичні засоби (граматичні та лексичні), так і властиві їм екстралінгвістичні фактори (канал, відправник, отримувач та мета або комунікативний намір).

Відправник адміністративного правового тексту є досить специфічним: як правило, займає домінуючу позицію і зазвичай є анонімним. Отримувач, в основному, займає «підлеглу» позицію відносно тексту, який в нього цього вимагає. Ці ролі змінюються, коли йдеться про текст, підготовлений громадянином задля звернення до органів Адміністрації (наприклад, у клопотаннях про оскарження або апеляціях). У цьому випадку отримувач займає владну позицію, а відправник є «підлеглим», змушеним прийняти і постійно пам'ятати цю умову, говорячи про себе, з цього моменту, від третьої особи (приймаючи той факт, що він «є ніхто, принаймні, ніхто знайомий»).

Специфічним є й канал: це письмовий документ, але не звичайний папір, а офіційний, датований та підписаний документ. Канал перетворюється на власне закон.

Комунікативний намір відправника правового повідомлення має суто практичну мету: інформувати, наказувати, а, іноді, й стримувати та запобігати (просити або вимагати, коли відправник є громадянином).

Отже, розглянемо більш детально юридичні та адміністративні тексти, їхні характерні риси, морфолого-синтаксичні та лексичні засоби творення та особливості побудови саме адміністративних документів Іспанії.

До юридичних текстів належать: законодавчі тексти, що виходять від законодавчої влади, Парламенту або Уряду (закони – *leyes*, законодавчі декрети – *decretos ley*, королівські накази – *reales decretos*, регламенти – *reglamentos*); процесуальні або судові тексти, що виходять із судової влади (судові рішення та постанови – *sentencias*), або від громадян (позови – *recursos*). Адміністративні тексти виходять з органів Адміністрації (резолюції, постанови – *resoluciones*, акти, дипломи, довідки, свідоцтва, сертифікати – *certificados*) або від громадян (показання свідків під присягою – *declaración jurada*, клопотання – *instancias*, скарги – *denuncias*, акт, протокол – *acta*, контракт, договір – *contrato*).

До загальних характеристик юридичних та адміністративних текстів належить використання жорсткої уніфікованої структури, що відповідає заздалегідь визначеній схемі. Для кожного окремого виду документу (контракту, клопотання, судового

(Problems of linguistic semantics)

The main features of construction of legal and administrative documents (in Ukrainian)**[Golovni osoblyvosti pobudovy jurydychnyh ta administratyvnyh dokumentiv]**© Vlasenko M. S. [Vlasenko M. S.] marybay@ukr.net

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

рішення тощо) існує заздалегідь встановлена схема побудови. Ці структури забезпечують правильність інтерпретації тексту та спрощують його підготовку, розробку та читання. Багато адміністративних текстів перетворилися на форми, бланки, анкети, які громадянин має заповнювати. Вживаються певні типографічні засоби: розміщення на сторінці, розмір та вид літер, цифр, відстані між рядками, певними частинами тексту. Кожен окремий документ має свої особливості побудови, свої певні характеристики, дотримання яких має виключно важливе значення. Наприклад, закони поділяються на розділи, які, у свою чергу, поділяються на глави, а глави на статті, кожна з яких може містити пронумеровані підпункти. Клопотання складається з чітко визначених чотирьох частин: дані особи, яка подала клопотання (*datos del solicitante*), виклад, роз'яснення мотивів (*exposición de motivos*), клопотання (*solicitud*) та заключна (прощавальна) частина (*despedida*). Судове рішення (*sentencia judicial*) складається зі вступу (*la introducción*) (зазначаються дані судді та обох сторін), обставин справи (*los antecedentes del hecho*), обґрунтування (*los fundamentos*) та вердикту, рішення (*el fallo*).

При підготовці тексту документу мають бути дотримані такі основні принципи: об'єктивність змісту та нейтральність тону, повнота інформації та стислість викладу, типізація лінгвістичних засобів і стандартних термінів. Тому лексика юридичних та адміністративних документів є дуже консервативною, насиченою техніцизмами та стійкими словосполученнями, формулами та зворотами, відсутніми у звичайному мовленні. Задля забезпечення чіткості та зрозумілості, безособовості, об'єктивності, однозначності інтерпретації юридичних та адміністративних текстів їхній автор має дотримуватися зазначених принципів як на лексичному, так і на морфолого-синтаксичному рівні. Кожен окремий юридичний чи адміністративний документ має чітку структуру, яка передбачає вживання стійких словосполучень, усталений виразів формального характеру. Вживання таких традиційних зворотів має велике значення для складання цих документів. Вони виявляються тими ознаками, показниками, що допомагають скорішому читанню документів та надають однорідності та узгодженості їхньої структури. Існують формули вступної частини (*Ilustrísimo señor, El abajo firmante*), зв'язки (*es por lo que...; Considerando*), постановки питання (*solicita*), заключної частини (*conclusión*) (*fallo; quedamos a su entera disposición*)

На лексичному рівні юридичні та адміністративні тексти відзначаються вживанням денотативної (що не допускає більше одного тлумачення), іноді анахронічної лексики, насиченої техніцизмами та культизмами (*legítimo, usufructo*), більшість з яких є абстрактними поняттями (*quebrantamiento, embargo, jurisdicción*), архаїзмами, кліше та формулами ввічливості (*para que así conste a petición..., prometo*)

© Власенко М. С. [Власенко М. С.] marybay@ukr.netГоловні особливості побудови юридичних та адміністративних документів (Українською)
[Главные особенностей построения юридических и административных документов (На укр. яз.)]
(Проблеми семантики [Проблемы семантики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

por mi honor, en virtud de lo acordado...). Юридичні тексти є більш переконливими та ввічливими, ніж адміністративні. Вони насичені стандартизованими формулами та зверненнями (su Señoría, con la venia...), латинізмами (in dubio pro reo) та великою кількістю техніцизмів (cognición, enajenación...).

На морфолого-синтаксичному рівні спостерігається прагнення до номіналізації (cursar > dar curso; considerar > tomar en consideración); сустантивізація (lo dispuesto, el demandado, el contribuyente); опущення артикля (se tramitará expediente), передпозиція прикметників (presunto delito, preceptivo dictamen). Скупчення іменників [2, с. 100] спостерігається при дуже детальному перелічуванні, що також відповідає прагненню до чіткості та ясності. Вживаються складні підрядні та ускладнені прийменниковими та сполучниковими зворотами речення (a efectos de, a tenor de lo establecido); багаточисельні повторення, що підкреслюються прикметниками та дієприкметниками citado, dicho, antedicho, mencionado. Спостерігається специфічне вживання дієслова у пасивних та безособових реченнях (se procede a...), що відповідає прагненню юридичних та адміністративних текстів до безособовості та об'єктивності викладу інформації. Крім того, вживається велика кількість інфінітивів (a completar por el interesado), герундіїв (considerándose probada la participación...) та дієприкметників (admitida la existencia de...), форм, що виражають повинність: перифрази (haber de, deber), майбутній час у значення обов'язковості (el juez admitirá la demanda), форми майбутнього простого та складного субхунтиву (si entre los herederos hubiere; si al expirar dicho plazo hubiere cumplido), наказовий спосіб (comuníquese), дієслова, що виражають водночас слово й дію (fallo, declaro, prometo o certifico); дієслівні форми з дистанційним значенням: форма множини (por la presente le comunicamos), третя особа замість першої (el que suscribe...).

Отже, для успішного досягнення своєї головної мети – інформувати, регулювати суспільну діяльність та розробляти та втілювати закони, юридичні та адміністративні документи мають відповідати головним принципам структурної та лексико-граматичної побудови, які були розглянуті у даній статті.

Література

1. Ушаков А. А. Очерки советской законодательной стилистики. – Пермь, 1967.
2. Calvo Ramos L. Introducción al estudio del lenguaje administrativo. Gramática y textos. – Madrid : Gredos, 1980.

References

1. Ushakov A. A. Ocherki sovetsoj zakonodatel'noj stilistiki. Perm', 1967.
2. Calvo Ramos L. Introducción al estudio del lenguaje administrativo. Gramática y textos. Madrid, Gredos, 1980.

(Problems of linguistic semantics)

The main features of construction of legal and administrative documents (in Ukrainian)

[Golovni osoblyvosti pobudovy jurydychnyh ta administratyvnyh dokumentiv]

© Vlasenko M. S. [Vlasenko M. S.] marybay@ukr.net